

Lietuviškoje sekmadieninėje mokykloje Tbilisyje kalbos mokosi suaugusieji

Justina MIKELIŪNAITĖ

Lituanistinė mokykla Tbilisyje veikia jau 25-erius metus. Iš lituanistinių švietimo įstaigų pasaulyje Sakartvele įsikūrusi mokykla išsiskiria tuo, kad šiuo metu joje mokosi tik suaugusieji – ir turintys lietuviškų šaknų, ir grynakraujai kartvelai. Visą šį laiką jai vadovauja ir lietuvių kalbos moko Lidiya Giorgobiani. Su ja kalbamės apie pirmąją mokinių kartą, Lietuvą ir lietuvių kalbą besidominčių kartvelų motyvus, pandemijos sukeltus iššūkius ir siekį, kad mokykloje sekmadieniais vėl susiburtų ir vaikai.

Tbilisio lituanistinė mokykla buvo įkurta kartu su Sakartvelo lietuvių bendrija 1996-aisiais. Sakartvele gyvenantiems lietuviams buvo svarbu, kad jų vaikai nepamirštų lietuvių kalbos, o kurie nemoka – išmoktų. Rūpintis mokyklos veikla ir mokyti vaikus ryžosi viena iš bendrijos steigėjų L. Giorgobiani. Apsispręsti padėjo tai, kad buvo įgijusi pedagoginį išsilavinimą ir jau turėjo panašaus darbo patirties. Nuo 1986 m. kartveliškoje mokykloje ji moko rusų kalbos. Sakartvele moteris gyvena jau 35 metus, yra ištekėjusi už kartvelo. Sako užsilikusi, nes šioje šalyje labai jauku gyventi, čia gyvena linksmi, dosnūs, svetingi ir vaišingi žmonės. Nors teko priprasti prie kultūros, papročių, mentaliteto, šiuo metu lietuvė savo pasirinkimu džiaugiasi.

Lietuvių kalbos mokymas savaitgalinėje mokykloje – dažnai savanoriška, visuomeninė veikla. Kas Jus motyvuoja tiek metų aktyviai dalyvauti lituanistiniame mokyme, puoselėti mokyklą, skirti tam savo laisvalaikį?

Sakartvelo lietuvių bendrijoje dauguma – moterys, mamos. Visoms buvo svarbu, kad vaikai nepamirštų lietuvių kalbos, o nemokantys – išmoktų. Tai ir paskatino imtis šio darbo. Iš pradžių tikrai dirbau savanoriškai, buvo nelengva, bet kartu ir didžiavausi, kad tokioje nedidelėje bendrijoje veikia mokyklėlė.

Pamokos vykdavo kiekvieną sekmadienį. Jas pirmaisiais mokyklos gyvavimo metais lankė apie 10 mokinių – mūsų, bendrijos ikūrėjų ir narių, vaikai. Kadangi mokyklėlė maža, visada dirbau viena. Tiesa, pačioje pradžioje man labai padėjo Linutė Džikija (tometinės bendrijos pirmininkės Irenos Džikija dukra). Mergaitei buvo 15 metų, ji puikiai kalbėjo ir lietuviškai, ir kartveliškai.

Pamoka. Asmeninio archyvo nuotr.

Padėjo ir tai, kad esu pedagogė, dėstau rusų kalbą. Kalbų dėstymo metodika yra panaši, tad patirtis kartveliškoje mokykloje naudinga ir mokant lietuvių kalbos. Pravertė ir žinios, kurių įgijau besimokydama Marijampolės Jono Jablonskio vidurinėje mokykloje (dabar – Rygiškių Jono klasikinė gimnazija). 2013 metais dalyvavau Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos organizuotame sekmadieninių mokyklų mokytojų konkurse.

Kokie didžiausi iššūkiai kilo pradėjus dirbti lietuviškoje mokykloje, jai vadovauti?

Pirmoji mūsų mokinių karta gan neblogai kalbėjo lietuviškai, todėl didelių problemų nebuvo. Su laiku, kaip pagrindą, paėmiau V. Stumbrienės lietuvių kalbos mokymo programą pradedantiesiems ir pritaikiau savo mokyklai. Per šiuos 25 metus išbandėme, turbūt, visas mokymo priemones, skirtas užsieniečiams: „Saulutė“, „Raktelis“, „Vaikystės spalvos“, „Po truputį“, „Mano ir tavo šalis Lietuva“, „Nė dienos be lietuvių kalbos“. Paskutiniu metu pastarasis vadovėlis yra pagrindinis. Jis yra labai prieinamas, patinka ir mokiniams, ir man.

Kiek mokinių šiuo metu mokosi mokykloje, kokio amžiaus? Jie mokosi tik lietuvių kalbos, ar susipažįsta ir su šalies istorija, kultūra ar kitais dalykais?

Dabar sekmadieninę mokyklą lanko suaugusieji. Yra dvi grupės – silpnesniųjų ir stipresniųjų, kurios sudarytos pagal kalbos mokėjimo lygį. Mokinių skaičius kiekvienais metais svyruoja nuo 5 iki 10. Moksleivių amžius labai skirtingas – 18–30 metų, neseniai turėjome net 50-metį mokinį. Pamokos vyksta kartą per savaitę – sekmadieniais. Be lietuvių kalbos, dėstau ir etnokultūrą.

Sekmadieninė mokykla visada veikė kaip savarankiška institucija. Ji priklauso Sakartvelo lietuvių bendrijai. Mokslas yra nemokamas, mus remia Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Žinių patikrinimas. Asmeninio archyvo nuotr.

Kokios priežastys lėmė, kad mokykloje nebeliko vaikų?

Mūsų (nuolat Sakartvele gyvenančių lietuvių) vaikai jau užaugo ir sukūrė savas mišrias šeimas, kuriose vaikai kalba kartveliškai. Yra ir naujai atvykusių jaunų šeimų (darbo ar verslo reikalais), kurių vaikučiai mokosi Lietuvos mokyklose nuotoliniu būdu. Šiuo metu mums labai trukdo pandemija. Yra norinčių leisti savo vaikus sekmadieniais į mokyklą, ne į nuotolinę, o tikrą, nes vaikams trūksta gyvo bendravimo. Tačiau kliudo baimė, pas mus vis dar gana didelis sergančiųjų Covid-19 skaičius.

Su suaugusiaisiais dirbu jau gana seniai, 7-8 metus. Mokau ir lietuvių kilmės jaunuolius, ir kartvelus. Lietuvių kalbos jie mokosi dėl įvairių priežasčių. Dažniausiai tam, kad galėtų studijuoti magistrantūroje Lietuvos universitetuose.

Pastaruoju metu labai padidėjo domėjimasis lietuvių kalba. Tbilisio technikos universitete įkūrus Lietuvių kalbos ir kultūros centrą, mūsų mokykloje prasidėjo naujas etapas. Kartu su mano mokiniais mokyklą lanko ir centro studentai. Tai labai motyvuotas jaunimas, be galo mylintis Lietuvą. Kartu dalyvaujame renginiuose, pristatymuose, „Poezijos pavasario“ skaitymuose.

Kaip manote, koks lituanistinių mokyklų indėlis siekiant išlaikyti kalbą, stiprinti ateinančių kartų lietuvišką tapatybę, norint supažindinti su Lietuvos istorija, tradicijomis kitų tautų atstovus?

Žinoma, sekmadieninės mokyklos padeda išlaikyti kalbą, labai svarbu mokinius sudominti. Stengiuosi papasakoti kuo daugiau įdomių faktų iš Lietuvos istorijos, pagal tradicijas švenčiam šv. Kalėdas, šv. Velykas, Jonines.

Kadangi kartvelai labai didžiuojasi savo tautos istorija, gerbia ir kitų šalių praeitį. Jie susidomėję klausėsi pasakojimo apie Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę, Žalgirio mūšį, Vilniaus įkūrimą, apie vienintelį Lietuvos karalių Mindaugą (šis faktas mokinius ypač nustebino, nes kartvelų istorijoje buvo daug karalių).

Ar dalinatės gerosiomis patirtimis su kolegomis iš lituanistinių mokyklų kitose šalyse, su institucijomis ar mokyklomis Lietuvoje, gal teko vykdyti bendrų projektų?

Bendrų projektų su Lietuvos mokyklomis dar neturėjome, bet būdama Lietuvoje dažnai konsultuojuosi su savo klasės drauge lituaniste R. Stadulienė, dirbančia Marijampolės Jono Totoraičio progimnazijoje.

Lietuvių kalbos Tbilisyje mokote jau ketvirtį amžiaus. Kaip keičiasi mokiniai, jų motyvacija mokytis kalbos, tėvų požiūris ir įsitraukimas?

Kadangi pastaruoju metu dirbu su suaugusiais, jie patys mane suranda, norėdami dėl vieno ar kito priežasties išmokyti kalbą. Kalbant apie vaikus, tėvai visada buvo ir yra labiau suinteresuoti tuo, kad vaikai mokytųsi kalbos, negu jie patys.

Ar yra tarp dabartinių mokinių tokių, kurie svajoja ar planuoja vykti ilgesniam laikui padirbėti, mokytis ar gyventi Lietuvoje? Kaip jie mato Lietuvą, ką jiems reiškia ši šalis?

Daugelis mūsų mokyklos mokinių mokėsi Vilniaus „Lietuvių namuose“. I. Karukhnishvili baigė Lietuvos karo akademiją, dabar gyvena ir dirba Lietuvoje. Z. Mčedlišvili buvo lietuvių kalbos kursuose Kaune ir gavo gana aukštą įvertinimą. 2017 m. D. Damanskytė baigė vasaros kursus Vilniaus universitete. Mokyklos mokins Georgijus Augustinas Tkeshelashvili atliko karinę tarnybą Lietuvoje. Mes jais labai didžiuojamės.

Mokiniai. Asmeninio archyvo nuotr.

Jie visi, išskyrus Z. Mčedlišvili, kuris atliko karinę tarnybą Kaliningrado srityje ir laisvai kalba, supranta, skaito lietuviškai, yra lietuvių kilmės. Daina Damanskytė (turinti lietuvišką vardą ir pavardę) Lietuvą išvydo tik atvažiavusi į kalbos kursus. Georgijus Augustinas baigęs karinę tarnybą sugrįžo į Tbilisį. Lietuva – jiems gimtinė. Keista, bet kartvelai, kurie bent kartą pabuvojo Lietuvoje, pamatė nuostabią gamtą, paragavo cepelinų ir šaltibarščių, su didžiule meile ir pagarba kalba apie Lietuvą ir lietuvius.

Minėjote, kad pirmoji mokinių karta gan gerai kalbėjo lietuviškai. Ar jau užaugę pirmieji mokinukai, lanke mokyklą prieš 25 metus, perduoda kalbą toliau, kurdami savo šeimas? Ar kreipiasi į Jus ir tėvai, suinteresuoti, kad jų vaikučiai išmoktų kalbą, gal prašo patarimų, pasidalina iššūkiais, problemomis, su kuriomis susiduria norėdami išmokyti atžalas savo gimtosios kalbos?

Pirmoji mūsų mokinių karta jau užaugo ir sukūrė savo šeimas, dauguma – mišrias. Ar perduos kalbą toliau, priklauso nuo paties žmogaus. Vieniems yra svarbu, kad

vaikai išmoktų tėvų ar senelių kalbą. Jie ir stengiasi bet kokiais būdais savo vaikelius sudominti. O kitiems – neišeina, dar dalis – to visai nesureikšmina.

Pagrindinis mokyklos tikslas – padėti Sakartvele gyvenantiems lietuviams išsaugoti gimtąją kalbą. Todėl visi, norintys mokytis ar leisti į mokyklą savo atžalas, visada laukiami. Džiaugiamės, kad tie, kurie ateina mokytis, pasiekia puikių rezultatų. 2018 m. kovą sekmadieninėje mokykloje buvo surengtas mokinių testavimas lietuvių kalbos mokėjimo lygiui nustatyti. Egaminą visi išlaikė ir gavo A2, B1 lietuvių kalbos mokėjimo pažymėjimus.

Kokie artimiausi mokyklos planai? Ką esate numatę šiems mokslo metams ir kokią viziją turite, kokią mokyklą norėtumėte matyti po penkerių metų?

Tikiuosi, kad šiemet galėsime mokytis „gyvai“, nes paskutiniuosius dvejus metus dėl pasaulinės koronaviruso sukeltos pandemijos užsiėmimai vyko nuotoliniu būdu. Tai sukėlė daug nepatogumų, sumažėjo mokinių skaičius. Kadangi visos mokymo įstaigos dirbo nuotoliniu būdu, ne visi galėjo vienu metu prisijungti, tuo labiau – ir sekmadienį praleisti prie kompiuterio. Noriu tikėti, kad viskas išsispręs.

Projektas „Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

www.pasauliolietuvis.lt

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.